

Atretem: 1914 IX. 25 in. A. n. 2

Orăştie
UNIVERSITATEA SZÉCHÉNYI
1914 Szept 20.

GOSINZEANA

PROPRIETAR: Dr. SEBASTIAN BORNEMISA

REDACTOR: Dr. NICOLAE DAMIAN

Anul IV. — Nr. 38.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe ½ an 6 cor.
România 30 lei. — America 3 dolari. — Germania 15 M.

Orăştie, 27 Septemv. n. 1914.

A. Dóvai Kir. Ügyoszt.

1914 Szept 20.

919 sz. 17/10/11. 9

Desarmarea prizonierilor ruşi, prinşi în lupta dela Hutzwa, de oastea generalului Aufferberg. Ei şi-au aruncat armele grămadă şi trec fără arme printre şirele de soldaţi de-ai nostri, în vrinsoare.

Ce s'a petrecut în Parisul împresurat la 1870?

În aceste zile, când se vorbește tot mai mult de aceea, că, dacă Germanii vor răzbi a împinge napoi pe Francezi, *Parisul* o să cadă de nou sub împresurarea puternicelor armate germane, — nu va fi fără interes să reamintim unele altele din întâmplările marelui împresurări a Parisului la 1871, căci întâmplările de atunci în jurul Parisului și în Paris, ne arată în lumină viuă, ce soarte poate ajunge pe un oraș împresurat.

Iată cam ce s'a petrecut cu Parisul la 1871:

După catastrofa dela Sedan, când însuși împăratul Napoleon al III-lea a căzut în prisoare, peste puțină vreme s'au văzut spre Versailles caschetele ulanilor germani, ceea-ce însemnă că — *Parisul e împresurat!* Bismarck, vestitul cancelar, se lăudase în fața regelui său, că vor intra foarte curând în Paris, căci parisienii, dedași cu teatrele și cu petrecerile obicinuite, nu vor putea îndura asediul *nici o săptămână*. Mai târziu s'a dovedit, că prevederile lui Bismarck nu s'au cam potrivit, cel puțin nu tocmai după prescriere. Parisul a căzut, însă cevaș mai târziu și cu mult mai greu, de cum s'ar fi crezut! Germanii, cu tot focul năpraznic ce-l îndreptau zilnic asupra Parisului, n'au putut răzbi înfrânsul, decât când le-a venit în ajutor *foamea* și *desperarea* orașului încunjurat și hărțuit.

Ceea-ce au suferit locuitorii Parisului în timpul cumplitelui asediu, aproape nu poate cuprinde închipuirea omenească. Pe cea din urmă treaptă a desperării, parisienii au încercat tot ceea-ce spiritul omenesc poate inventa, pentru ca să amâne căderea falnicei lor cetăți. Au făcut sforțări supraomenești, ca omul care se simte în mijlocul valurilor cutropitoare.

Numai decât la începutul asediului s'a alcătuit o *comisiune centrală* din tot felul de învățați, ingineri, tehnicieni, profesori universitari, chimiști, cari aveau să conducă și să organizeze *apărarea Parisului*. Această comisiune, împăr-

țită în o mulțime de secții, avea să iscodească mijloacele de apărare și să le aplice, fie că prin acele mijloace ajutau orașului lor, fie că stricau dușmanului. Ca o intrupare a *geniului cetățenesc*, cum se cheamă de altfel, aveau să inventeze unelte ucigătoare tot mai perfecționate, cu cari să poată lupta mai cu succes contra dușmanului puternic, silindu-l să abstea dela asediu. În locul al doilea trebuia să afle chip de comunicație cu lumea franceză din afară, iar în urmă să afle modalitățile de a feri orașul de foamea, care se arată hâdoasă, ca un spectru îngrozitor, ameninșând toate clasele Parisului deopotrivă.

În urma acestor silinși desperate, s'au ivit o mulțime de propuneri, de planuri și de invenții, unele într'adevăr valoroase și geniale, foarte multe însă bizare și chiar hazlii.

Un chimist inventase un proiectil, care în clipa exploziei descompunea aerul pe-o rază întinsă în elementele sale constitutive, înădușind pe inamic. Un altul reuși să afle un alt soi de proiectile, cari, căzute spre inamic, se aprindeau cu o flacără intenzivă și ardeau vreme îndelungată, lăsând să se poată vedea pozițiile dușmanului. Ambele invenții s'au dovedit bune, cu deosebire cea din urmă, dar cheltuielile de producere erau atât de mari și cereau atâtă timp, încât n'au putut fi practizate. S'au găsit membri în comisia centrală, cari visau inventarea unor bombe cu gazuri, în urma cărora trupele inamicului să adoarmă și să nu se trezască decât când vor fi desarmate și prinse!

Mai mult s'au sfârșat parisienii capul, cum să poată avea legături cu Franța neocupată, prin ce se poată primi eventuale ajutoare în oameni și în alimente. Zilnic se înălțau în văzduh baloane, dar toate acestea duse rămăneau, căci reînțoarce nu se mai puteau... S'a pus deci în practică un alt mijloc: s'au construit mici torpiloare, cari ar fi

avut menirea să scape din Paris pe sub valurile Senei, încărcate de știri. Dar Germanii le-au simșit și le pescuiau cu rociuri anume. Singurul mijloc de comunicație postală au rămas deci tot porumbeii, cari însă erau din zi în zi tot mai pușini. Destul de ingenioși și în acest caz, parisienii au inventat telegramele microscopice, încât pe-o foiță de colodiu, se scriau două-trei mii de cuvinte, pe cari le ducea ușor un porumbel de picior. La locul de destinație aceste telegrame se ce-teau cu aparate măritoare.

În luna dintâi a împresurării, parisienii nu s'au pierdut nici curajul, nici chiar umorul și seninătatea. Petrecerile obicinuite nu s'au curmat și bulevardele elegante erau pline de public sară de sară, care se desfătă la muzica funurilor germane. Însă buna dispoziție a parisienilor a scăzut grozav, la vestea pe care au adus-o servitoarele în ziua de 7 Octomvrie dela căsăpșii: de atunci înainte nu se mai dă decât 150 grame de carne la zi, pentru o familie! Această veste a fost de-a dreptul înspăimântătoare: parisienii nu se puteau nici decât împacă cu gândul, că trebue să-și schimbe modul de trai, mulțumindu-se cu o doză impusă de carne! În cea dintâi zi li-se părea insuportabilă măsura! Dar au avut de îndurat alte surprize, nu mai puțin consternative: peste trei zile doza de 150 de grame s'a redus la 100, apoi la 50, la 35 și, într'o bună dimineașă, ziarele aduceau articole amuzante despre deliciul cărnei — *de cal*. La început, firește, s'a ridicat o furtună de proteste împotriva cărnei de cal, dar pe când începeau oamenii să se deprindă cu friptura de cal, au trebuit să constate cu durere, că și acest soi „nobil“ de hrană, scade și se scumpește înfiorător. Peste o săptămână, și doza din acest fel de carne, s'a redus la 33 grame pe zi, iar mai târziu nu se mai găseă deloc! Bieșii parisienii ajunseră să vi-seze numai pulpe grăsușe de armăsari buestrii, dar, vai, nu se puteau mângăia, căci nu erau...

Ziarele n'au întârziat să pregătească publicul la un aliment nou, de aceeaș categorie. Scriau, că și în timpuri bune s'a întâmplat atât de des, ca omul, cerând la birii carne de iepure, să primească — *motan*. Și, ziceau ele, în definitiv pisica e animal mai curat decât iepurele... Prin urmare de ce nu s'ar putea mânca friptură de pisică? În curând, pe cea mai de frunte stradă a Parisului, pe *Chaussée d'Antin*, se putea citi o firmă băritoare la ochi:

Aici se găsește de vânzare
carne de pisică, veritabilă...

În curând se vesti că se pune în vânzare carne de câne, că doar nu se deosebește întru nimic de cea de vânat...

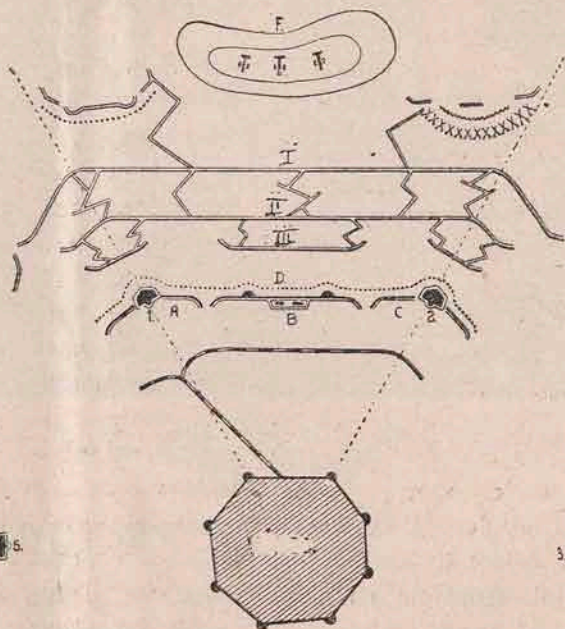
Năcazul eră, că aveă un preț oribil și acest soi de carne. *Motanul* se vindeă cu 4 franci chilogramul, iar carnea de câne cu 3 franci 50. Și lumea eră mulțămită că o poate aveă. Cânele eră asemănat cu căprioara, iar mâța cu iepurele. În scurt însă s'a depopulat Parisul și de câni. Trista soarte n'a cruțat nici cățelușii de lux ai cucoanelor; au trebuit să sângereze și ei, ca martiri ai războiului crâncen. Lumea eră năcăjită că sunt prea pușini, nu de altceva...

Când au trecut prin martiraj și cei de pe urmă reprezentanți ai neamului cânesc, au urmat — *cloșanii*. Cea mai tristă și mai sfâșietoare epocă din asediul Parisului.

Cu vremea s'a stabilit și față de cloșani anumite puncte de prețuire. După locul de unde erau prinși, aveau prețuri variate. Cei proveniți din hala de vânzare, aveau, ca mai grași, prețuri mai ridicate. Se vindeau chiar sub nume special, ca articol de prima calitate:

„LE RATS DES HALES“,

cloșani de hală; cum am zice astăzi „icre de Constantinopol“... Cei mai scumpi însă, erau cloșanii prinși în secția brânzeturilor din hală, a căror carne, după o însemnare con-

timporană, aveă chiar gust de *parmezan*...

În vremea acestor mizerii sfâșietoare, chimiștii se nizuțau să înlocuiască alimentele cu preparate. Laptele artificial eră cunoscut deja în Parisul asediat; copiii se hrănesc cu astfel de lapte.

Când puteau pune mâna parisienii pe vre-un animal de lăiat, își dădeau toată silința să întrebuințeze tot ce se poate dintrânsul. Sângele eră menit pentru soiuri de cârnășei, iar din oase se fabrică o hrană numită „osséine“, un fel de turtă, care, muiată în apă, oferea o mâncare nutritoare. La început publicul s'a scârbit de „osséine“, dar un cofetar isteț a început să pregătească dintr'ânsa tot felul de prăjituri, creme, în diferite variații, încât, cu vremea, a devenit un aliment de lux, un fel de mezel foarte căutat.

Foametea începuse să facă ravagii îngrozitoare, încât căderea Parisului nu mai puteă fi departe.

Însfârșit, când nu mai erau nici cloșani în nenorocitul oraș, Parisul s'a predat și regele Prusiei a putut să-și facă intrarea pe sub arcul dela Étoile.

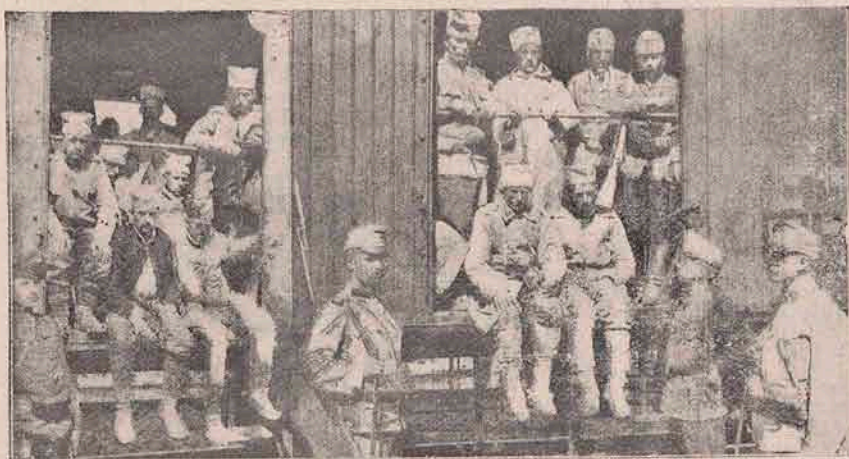
□ □ □

Brăurile unei cetăți moderne.

Se aude așa de mult vorbindu-se în zilele noastre despre cetățile cutari și cutari, ce sunt puse ca pedeci grele în calea armatei inimice. Armata nu poate trece liniștită înaintea, dacă nu a spart din drumul ei cetatea ori cetățile cutari, — că de trece pe lângă ele în jos, — armata din cetate iese în urma ei și-i taie linia de hrănire ori o atacă în spate și e rău de ea.

Desemnul de mai sus ne arată cum e azi zidită o cetate modernă. Se vede aci numai chipul unei, cam una a 6-a parte a întregii mape de întărituri ce sunt trase în jurul ei întreg. Azi o cetate e așa șanțuită și coperită până departe cu întărituri peste întărituri, încât de fapt numai cu greu mai poate fi cucerită. Rândurile de întărituri se încep pe 7—8 kilometri departe de oraș, așa că de aci încolo mai fiind înșeși întăriturile și dela ele încolo mai având bătaia tunului 4—5 kilometri, — gloanțele inimice nu se pot apropia de orașul însuși, niciodată!

De tot în afară e încins câmpul cu șire de drot dințat prins pe păpușei scurți, — că de-o dà năvală

Prinsonieri sârbi din lupta dela Mitrovița, aduși în prinsoare în orașele din țară.

cavalerie inamică, să-și rupă caii picioarele în drot. Infanteria se cadă grăpă în dinții lui. Apoi vin șanțurile în cari stau ascunse tunuri cari să primească de departe pe inamic cu improșcăturile șrapnelor potopitoare. Dacă acestea ar fi silite a se retrage, rămâne în front linia I., II. și III. de infanterie; la spatele ei brăul de forturi, cari sunt grozave cuptoare de foc ce stropesc pe dușman pușcând peste șirele de infanterie. Pe la spatele lor sunt trenuri ce aleargă ducând de colo colo trupe și muniții și hrane.

E lucru aproape peste putință cucerirea unor astfel de cetăți. În fața lor atacătorii își perd de regulă potop și bunătate de armată, de nu-i vrednică cetatea. 40.000 de oameni ascunși în o cetate, țin pept cu 200.000 din afară și nu se dau lor!

Port Arturul a căzut după lupte de jumătate de an date în jurul lui, Parisul la 1871 după lupte de 132 zile (peste 4 luni), altele tot așa, — și și atunci nu învinse de inamicul din afară, ci de — foame și de lipsă!

Chipul ne arată o complicată țesătură de întărituri de pe a șeasa parte a unei cetăți, — țesătură ce se urmează încolo jur împrejur, învăluind cetatea în o grozavă împletitură de întărituri, de care se zdrobesc cele mai viteze armate.

Răspândiți revista „Cosinzeana” între cunoscuții dumneavoastră!

PROGRESE

„Azi te pui în tren la 9 sara, — zice I. Ghica în scrisoarea-i din 20 Iunie 1881, către V. Alexandri, — după ce ai prânzit bine la Hugues sau la Brofft, arăți biletul conductorului, care vine și ți-l timbrează cu cleștele, fumezi o țigară două până la Ploești; acolo îți beai ceaiul în tihnă, te întorci în vagon, apoi te înfășori bine în tartan, îți pui paltonul căpătâi, te lungești pe canapeaua de catifea roșie sau în vagonul-pat, dormi ca acasă vre-o 9 ceasuri și la opt dimineața te deștepți la Roman. Aici cafea cu lapte, cu un kipfel două și 17 ceasuri, minut cu minut, după ce ai plecat din București, te găsești transportat pe ma-

lul îmbalsamat al Bahluiului, în fosta capitală a fostului principat al Moldovei, unde ajungi dormit, mâncat și odihnit. Călătoria, mâncare, cu bacșiș cu tot, te-a costat 80 franci.

„Ei vezi, acum 40 de ani nu eră așa.”

Și Ghica descrie o călătorie ce a făcut-o dela București la Iași în 5 zile, costându-l 800 lei vechi, aproape 300 de franci, afară de suferințe și de năcazuri.

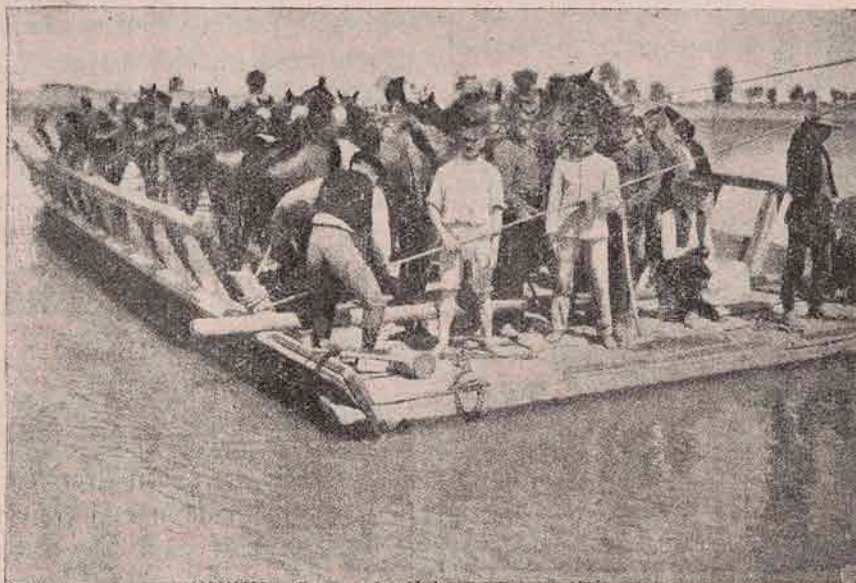
Astăzi o călătorie cu *acceleratul*, dela București la Iași, nu costă nici jumătate timpul și cheltuiala din 1881.

Acelaș progres îl aflăm în alte țări.

Prin secolul XVII, simpla deplasare a regelui dela Versailles la Fontainebleau, constituia o călătorie veritabilă și madam dela Sablière și-a făcut testamentul înainte de a pleca la Rouen.

Excepții uimitoare făcură Richelieu cu vestita-i căruță de poștă și Napoleon Bonaparte, cu berlina-i imperială. Aceștia au știut călători repede, pe timpul lor. Pentru călătoriile normale, iată durata, în ore, a traectului dela trei linii principale în Franța, pe la anii 1650, 1782, 1834, 1854 și 1907:

ORAȘELE	1650	1782	1834	1854	1907
Paris - Toulouse	330	198	70	32	12
Paris - Nantes	172	90	37	10	5
Paris - Bayonne	358	200	64	27	9

Patrulă de husari, trecând Sava în cin (brudină), pentru a intra în Sârbia, în scop de recunoșcare, de șpionare.

Patrulă de husari-honvezi, trecând Sava în luntre, pentru străbătore în Sârbia.

Lucrul se explică ușor dacă ne gândim, că cu hardughiile de pe la 1650 se parcurgeau cel mult 60 km. pe zi, iar cu expresurile de astăzi se pot atinge 100 km. pe oră!

Dar introducerea drumului de fer nu ne-a procurat numai economie de timp, ci și de bani, precum am văzut la călătoria lui Ghica și precum se arată în tabloul următor:

LINIA	Diligența în 1798			Căile ferate azi		
	cl. I.	cl. II.	cl. III.	cl. I.	cl. II.	cl. III.
Paris—Toulouse	fr. 136	fr. 108	fr. 72	fr. 80	fr. 54	fr. 35
Paris—Nantes	72	58	38	44	30	19
Paris—Bayonne	166	130	87	88	69	39

Mulțumită științei tehnice, astăzi putem călători de 30 ori mai repede și de 4—10 ori mai ieftin, decât înainte de introducerea căilor ferate!

Gavril Todica.

RÂNDURI MĂRUNTE

Bătrânii, ca îngropători în urma oștilor... Ca o jalnică curiozitate a acestui groaznic războiu european se scrie, că în urma liniilor de foc franceze, armate întregi de țărani bătrâni, cari n'au fost buni de purtat arma, — fac slujba de *îngropători* ai fiilor și nepoților lor căzuți în năpraznica războire!

Ei povestesc între altele, că vestitul cap de țară al Franciei, Champagne, unde se află întinsele câmpii

de vii renumite din cari se face acum splendida șampanie, — și care e centrul luptelor celor mai înverșunate, — e azi numai un pustiu, devastat de ție jale de el! Minunate vii cu vițele grele de roada cea mai dulce, — sunt strivite la pământ de oștile ce s-au împins când în sus, când în jos, peste ele, călcându-le sub copitele cailor, sub roțile tunurilor și sub picioarele infanteriei grăbitoare...

Câte pagube mai trage după sine așa un războiu, — afară de neprețuitele pierderi în oameni și în suflete!..

*

Automobilele în războiu. Succesul unei armate în războiu atârână foarte mult dela rezezițiunea mișcărilor ei. Nu numai atât, ci adeseori chiar soarta războiului o hotărăște iuțeala, cu care poate să se miște o armată. Trenurile sunt un mijloc excelent în serviciul mișcării trupelor, dar considerând direcțiile hotărâte în cari comunică, slujba pe care o fac ele nu e perfectă. În războaiele moderne s'au dovedit admirabile pentru armată, automobilele. Succesul atât de repede al Germanilor în Belgia, au să-l mulțămescă iuțelii, cu care și-au transportat trupele la destinație. Iar lucrul acesta l-au făcut cu automobile.

Cu trăsuri mari de automobil, se transportă cu iuțeala fulgerului trupe întregi, cari pe jos ar avea relativ mișcare de melc. Dar și după ce trupele sunt așezate la locurile hotărâte de conducere, pentru întreținerea legăturii dintre ele, automobilele fac servicii neprețuite. Oficerii au putința să treacă dela un detașament la altul, ducând ordine grabnice, însuflețind pe cei mai slabi de înger, ori împărțind măsuri de urgență. Mari servicii fac mașinile acestea și la transporturi, la posta de campanie, la trupele speciale. În caz că automobilul întâlnește inamic în

Cazaci de Don, în patrulare de avantposturi. Pe unde este linie ferată, ei se duc pe quadriciclu (cărucior împins cu mâna pe șine), și fac serviciu de spionajiu armatei lor.

Comitagii legați la ochi. Comitagii sunt bande iregulare ce iau și ele parte în războaiele duse de statele balcanice. Se dedau la fel și fel de jafuri și cruzimi. Cei prinși de armata noastră din aceste bande sârbești, au fost legați la ochi și împușcați. Chipul de aci ne arată câțiva comitagii gata de trimis la locul de perzare. (Vezi în chipul de jos executarea lor.)

calea sa, se poate întoarce repede și cade mai greu în captivitate, decât trăsurile simple, sau călăreții.

Nu se poate prețui serviciul pe care-l fac automobilele în slujba crucii-roșii. După Italiani, și-au construit aproape toate armatele, mari trăsurile de ambulanță, aranjate ca mici spitale. În acestea răniții au la dispoziție primele necesarii, iar iuțea cu care comunică cu spitalele, asigură salvarea chiar și a celor mai grav răniți.

În timpurile din urmă, pe lângă secțiile aeriene ale armatelor s'au aplicat automobile-ateliere, cari urmăresc aeroplanelor și, în caz de deteriorare, le oferă material și unelte pentru reparații.

La transport, automobilele sunt astăzi deadreptul neîncunjurat de lipsă. O armată modernă fără automobile, nu se mai poate închipui. Hrana, materialul de războiu, materialul pentru tunuri, dacă nu este tot la spatele trupelor, atunci cauza armatei aceleia e perdată. Sub acest respect automobilele sunt de-un folos peste ori-ce închipuire. Trupele se mișcă repede, deci repede trebuie să urmeze și bagajele, hrana. De

sigur, în locuri muntoase, prin mlaștini serviciul lor se reduce. Însă în războiul de acum, mai ales pe scena apuseană, unde drumurile sunt perfecte, automobilele sunt un foarte însemnat factor.

*

Spre știre.

Cetitorii acestei reviste au putut vedea, că editura ei își dă cea mai mare silință a face revista, chiar și în aceste zile grele, cât mai interesantă și folositoare pentru cetitori. Atât prin ilustrațiunile ce aducem, cât și prin materialul de cetit, ne silim a fi potriviți zilelor prin care trecem și a mulțumi așteptările cetitorilor.

Dar acestor năzuințe ale noastre, de a ne face bine datorințele față de cetitori, nu răspund și toți abonații cu aceeași năzuință de a-și face și ei datorința față de revistă. Mai avem și acum abonați cari n'au trimis încă plata pe jumătatea a doua (ori macar pe pătrarul al treilea), ba durere avem și de aceia

Împușcarea comitagilor.

Artileria engleză, în marș spre câmpul de luptă.

cari mai datoresc cu plata pe pătrarul al doilea (aşadar de tot datoresc cu jumătate de an), — ba câțiva cari datoresc pe anul întreg.

Nu mai putem suferi această lipsă de simț față de datorințele pe care un om ce se prețuește, le are față de o întreprindere literară a cărei produse le primește și le folosește, — și de aceea restanțierilor cari mai datoresc ceva și pe timpul de nainte de 1 Iulie, le oprim după asta revista.

Într'un număr viitor apoi, vom da specimene din lista restanțierilor. Vom arăta pe cei mai iluștri, cu numele, — căci de bunăsamă cetitorii vor găsi și în cetirea acelor nume, o „lectură“ aproape așa de interesantă, ca în cetirea cutărilor telegrame de pe câmpul de războiu...

Trebue cineva să înceapă înfierarea acestei apucături a unor cetitori de foi, cari îți cer foaia, o primesc, o cetesc și apoi, cu o mulțenie admirabilă îți răspund tuturor recercărilor de a-și plăti datoria.

Noi vom începe această înfierare. Trăind în zilele de războiu, începem și noi războiu contra acestor „abonați“. Va fi o războire foarte interesantă.

*

— Pe domnii cari numai pe pătrarul al 3-lea sunt în restanță, — îi rugăm a ne trimite plata pe acest pătrar și înainte pe pătrarul al 4-lea, ca să fim ajutați și noi în purtarea cheltuelilor de edare a revistei.

Soldaților.

*Bătuți de ploii, de soare arși
Ai patriei iubiți eroi,
Pe tact însuflețit de marș
Să duc să moară pentru noi.*

*Plecați cu bine, dragi flăcăi,
În luptă pentru-al vost pământ,
Și peste munți și peste văi
Răsune cântecul vost sfânt!*

*Cu dragoste privim la ei,
Cum se înșiră sub drapel. —
Luptați ca niște pui de lei,
Voinici cu piepturi de oțel.*

*Să tremure 'n a voastre mâni,
Dușmanii cei ucigători, —
Să știe că sunteți Români,
Și neam de mari biruitori.*

*Cuprinde-ți lumea, dragi eroi,
Ura, ura, învingător!
Și iar să ne veniți napoi,
La pieptul nostru iubitor!...*

ELENA DIN ARDEAL

O BUCATĂ DE PÂNE

După FRANÇOIS COPPÉE

Tânărul conte, Hardimond, se află la una din băile din Savoya, numite Aix, unde își cură vestitul cal de emulare „Pericholt“, care se răcise, cu ocazia derby-ului, din urmă.

Contele eră tocmai la sfârșitul dejunului, resfirând distrat un jurnal, în care zări înfrângerea dela Reichshof.

Sorbi la moment chartreus-ul, aruncă servetul pe masă, dădu ordin lacheului să împacheteze. După două ore eră în trenul ce mergea spre Paris. Ajuns în Metropolă se prezentă la o cancelarie de asentare și se înrolă la un regiment de infanterie.

Într'adevăr, viața lui, dela nouăsprezece ani până la douăzeci și cinci, o petrecuse în budoarele damelor din orfee, și pe la toate alergările de cai. Acum însă a sosit timpul, când un descendent al marei familii de Hardimond își amintește că Enguerand de Hardimond și-a aflat moartea la Tunis, că Jean de Hardimond, comandantul trupelor grand armée, a căzut la Gueselin, că François de Hardimond își dă viața la Fontenoi.

Oricât de sceptic a fost tânărul conte: sângele îi năvăli în cap, când a aflat că Francezii au pierdut lupta pe pământ francez. S'a simțit deodată ca palmuit.

Astfel s'a întâmplat că Henri de Hardimond, soldatul companiei a doua de voluntari, membrul clubului de Jockey, la începutul lui Noemvrie anul 1870 se află împreună cu compania în șanțurile de lângă Hantes-Bruyères.

Eră un loc rigid: între miriștele dărăpănate de pe împrejurimi, ducea un drum murdar, înpresărat cu arbori în forma măturilor, la capătul căruia se află o cârciumă părăsită, din care soldații își făcură adăpost. Cu câteva zile înainte, pe câmpul acesta s'a desfășurat lupta. Tunurile frânseră câțiva din arbori, pe alții se mai putea vedea urmele gloanțelor.

Însuș cârciuma, îți da un chip înspăimântător: un granat îi explodă coperișul, păreții gălbui, aveau pete de sânge. Livada dimprejur, cu bietezele plante prăjite, o cotigneată de popice răsturnată, o frânghie de scrânciob ce scârțâia în vânt, o firmă scăpată, a cărei inscripție abia se zărea de fumul prafului de pușcă: „La iepurele scăpat“... „Odăi mobilate, absint, pelin, vin, litra 60 de cenți“, dedesubtul căroră, două dacuri de biliard vopsite, — toate acestea reaminteau cu o ironie îngrozitoare, distracțiile de duminică a poporului.

Deasupra acestui tablou, pluteau norii plumburii de iarnă, cari alergau în goană nebună, mânați ca de o ură sălbatecă.

În ușa acestei cârciume, stă răzimat tânărul conte, tremurând de frig, cu chipiul adus pe frunte, încălzindu-și degetele înțepenite în buzunările pantalonilor roșii. O melancolie adâncă îl stăpânea, din când în când aruncă câte o privire plină de amărăciune, asupra dealurilor pierdute în ceață, din dosul căroră, la intervale mici, se auzea bubuitul tunurilor.

Simți că-i e foame.

Se așeză pe un genunche, desfăcù ranița și scoase o bucată de profund. Deoarece cuțitul îl pierduse, mușcă din el, și începù să mânânce.

După cea dintâi bucată, se sătură. Profundul eră tare și amar, iar proaspăt va căpătă poate mâne, — dacă se va îndură domnul intendent. A fi soldat, nu e ceva ușor. Nici nu e mirare dacă contele se pomeni reamintindu-și mâncările acele pe care el le mână în mod igienic, și pe care le luă după fiecare chef mai respectabil. Acestea le consumă stând la geamul cel mare dela „Café Anglais“, unde chelnerul cunoscându-i toate obiceiurile, îl servea fără nici o comandă, desfundând sticla de Leonville. Nici nu eră așa de rău. Atunci într'un acces de impaciență, azvârli profundul în noroi.

*

În momentul acela, în ușa cârciumei se ivi un soldat; a ridicat pânea, rupse partea murdară, îmbucând cu lăcomie.

Henri de Hardimond se rușină, aruncă o privire plină de milă drăcușorului acestuia, care aveă atâta poftă de mâncare. Eră un soldat osos, în ochi îi sclipea focul tinereții, pe față cu barba încălțită în urma zilelor petrecute în spital.

Eră așa de slab, că prin îmbrăcămintea roasă de soldat, se desemnau foarte viu cele două șolduri.

— Camarade, — îi zise contele, — de bună seamă ți-e foame.

— Vezi bine, — răspunse soldatul, cu gura plină.

— Iartă-mă! Dacă știam aceasta, nu aruncam pânea în noroi.

— Nu face nimic, nu mă scârbesc ușor.

— Totuș, nu a fost bine din partea mea, că am făcut astfel, sincer îți spun că simțesc și remușcări. Nu vreau să ai păreri rele despre mine. Ține sticla aceasta cu cognac, hai să o bem amândoi!

Soldatul lăsă profuntul, apoi sticla trecu repede dela unul la celalalt. Cunoștința s'a făcut repede.

— Cum te cheamă?, — întrebă soldatul.

— Hardimond, — zise contele. — Dar pe tine?

— Jean-Victor... Pe mine numai acuma m'au înfundat în regiment... Până acuma am fost la spital... M'am rănit la Chatillon... Tiii... ce bine e să fii în spital! Capeti o supă bună de carne de cal... Rana mea n'a fost gravă, doctorul mi-a dat ordinul de reîntoarcere, iată-mă iarăș în foamete... Mă crezi, ori nu, cum flămânez acuma, am flămânzit toată vieața.

În urechile contelui, cuvintele acestea păreau strășnice, el, care odinioară își reaminteă bucătura somtuoasă dela „Café Anglais“. O privire de uimire, aproape speriată îl învăluie pe bietul soldat.

Jean-Victor încercă un zimbet plin de durere, lăsând să i se vadă dinții ascuțiți, dinții unui flămând, simțind că ar face bine, dacă i-ar mai destăinui câte ceva.

— Vino cu mine, ne plimbăm puțin în sus și în jos...

— Am să-ți spun lucruri, de care de bună seamă nu ai mai auzit. Mă numesc Jean-Victor, așa scurt, Ioan-Victor, căci am fost copil din flori, unica amintire plăcută îmi sunt anii de copil, petrecuți în azil. Aveam hainele curate și albe, ne jucam în grădină, sub arbori înalți. Eram cel mai iubit călugăriței, o călugăriță palidă, slăbită de morbul de plămâni. Nici un joc nu-mi cauză așa plăcere, ca atunci când mă plimbam cu ea de mână; aveă mâna slabă și caldă, cu care mă mângăia pe frunte. Când am fost de doisprezece ani, m'am miruit, de atunci încoace nu pot vorbi, decât de mizerie. Sedria orfanală m'a dat de ucenic la un împletitor. Asta nu eră o meserie din care puteai trăi. Din cauza aceasta, măestrul meu luă ucenici numai din azil. Aici mi s'a început mizeria. Stăpânul și stăpâna erau oameni bătrâni și foarte zgârșiți, pe cari într'o noapte un individ i-a asasinat. Pânea, din care-mi tăiau o bucată subțire, eră toată ziua închisă. Sara, stăpâna mea își puneă basmaua neagră pe cap, iar când ne turnă supă în farfurie, la fiecare lingură, scoteă câte un oftat. Celorlalți doi ucenici încă nu le mergeă mai bine, dar ei păreau că nici nu observă privirile pline de ură a stăpânei, când întindeau farfuriile.

Cea mai mare nenorocire a mea, eră pofta de mâncare ce o aveam. Ce eră să fac? Astfel, cei trei

ani de ucenic, i-am petrecut într'o foame continuă. Trei ani! Când meseria aceea o poți învăța într'o lună! Azilul de copii încă nu poate să le știe toate, nici nu bănuiește cum știu să exploateze copiii... D-ta te-ai mirat de faptul, că am ridicat pânea din noroi. M'am obișnuit și cu asta. Dacă ai știi câte bucăți de pâne am scormonit din gunoi, și cari erau prea tari, le ținam o noapte întreagă în lighian, ca să se înmoaie. Uneori mă nutream cu coji de franzele, cari le scăpau băieții dela școală. Când mă trimetea undeva stăpânul, căutam să trec pe lângă o școală. După anii de ucenic, a urmat însaș meseria, care după cum am spus, aduceă puțin la bucătărie.

M'am ocupat și cu alte meșteșuguri, suport eu ori-ce muncă!

Am fost zidar, ziler, hamal, vaxuitor și multe altele, dar nu pot să zic că am fost vreodată — *sătul*. Cum îmi lăsă gura apă, când treceam pe lângă un franzelar. Noroc, că întotdeauna îmi veneă în minte călugărița, care m'a învățat să fiu om cinstit. Simțesc și acum adierea ei pe frunte. La optsprezece ani m'au asentat. D-ta încă știi ce hrană primesc soldații, — trebuie să râd: suntem în atac și în foamete! Așa e că, am spus adevărul, când am zis că soartea mea a fost întotdeauna: *mizeria*?...

*

Contele aveă inimă bună. Soartea omului desperat, care după îmbrăcămintea, aveă acelaș rang cu el, l-a impresionat adânc. Două lacrimi îi sclipeau pe gene.

— Jean-Victor, — zise contele — dacă ambii ne vom strecură sănătoși din războiul acesta îngrozitor, avem să ne revedem, și eu cred că-ți voi putea fi de ajutor. Acum, fiindcă în apropiere nu avem nici o franzelărie, iar partea mea de profunt mie mi-e prea multă, am să o împărțesc cu tine, cum se face între camarazi și buni prietini.

O strângere de mână aspră, fu răspunsul.

După-ce timpul eră destul de înaintat, simțiră amândoi oboseala vegherii, intrară în cârciumă, unde se odihneau pe paie cei doisprezece soldați. Hardimond și Jean-Victor se așezară și ei pe paie. Un somn adânc îi învăluie.

Pe la miezul nopții, Jean-Victor se deșteptă, probabil de foame. Vântul resfiră norii, câteva raze de lună ce se furișau prin crepăturile coperișului, luminau fața palidă a contelui. Jean-Victor îl privea cu o admirație naivă, cuprins de o dragoste adâncă, față de acest camarad nou.

Deodată în ușe apărū sergentul, strigând pe nume cei cinci soldați, cari trebuiau să schimbe patrula. Contele încă eră între ei, dar nu se trezi la chemare.

— Hardimond, sus!, — repetă sergentul.

— Dă-mi voe, domnule sergent, — zise Jean-Victor, ridicându-se de pe paie — a-ș merge bucuros

să-l înlocuiesc la patrulă, vezi ce bine doarme, și mi-e prietin bun.

— Ce-mi pasă!

Cei cinci soldați, părăsiră casa; cei rămași adormiră din nou.

După o jumătate de ceas se auziră împușcăturile aproape de tot. La un moment, soldații fură în tălpi. Se depărtară de cârciumă, înaintând cu grije, cu armele gata de luptă, contemplând șoseaua luminată în razele de lună.

— Câte ore sunt? — întrebă contele — doar eu sunt de rând la post.

Cineva răspunde:

— Jean-Victor te înlocuește.

În momentul acesta, pe drum se ivi un soldat.

— Ce este? — întrebară cu toții.

— Prusiecii ne atacă într'una, trebuie să ne retragem în șanțuri.

— Și patrula?

— Vine... Numai bietul Jean-Victor...

— Ce s'a întâmplat? — strigă contele.

— Un glonț în cap... a murit năpraznic... ne mai putând zice nimic.

Leontina Ciura.

Împlinire.

Văpaia, care arde 'n pieptul meu,
Uimiții ochi ți-o spun și ți-o arată. —
Ah, ochii mei în largul curcubeu
O rază-au prins din slava ta bogată.

Cuprinde-mi fruntea 'n gingașele mâni,
Și spune, spune ce-ai făcut cu mine?
Aveam un Dumnezeu dela bătrâni
Și nu-l mai am, căci te-am văzut pe tine.

Aveam un suflet, zeu între eroi,
Și nu-l mai am, căci mi-ai eșit în cale,
Și și-a plecat genunchii amândoi,
Mândria și-a nchinat-o umbrei tale.

Aveam... Ba nu, nimica n'am avut,
Doar cântecul și-un vis pribeag în stele.
Aveam... Căci, până nu te-am cunoscut,
Trăiai frumoasă 'n cântecile mele.

Și tu erai minunea ce visam
Că va veni 'ntr'o zi înduioșată,
Pe care 'n visul meu o prea-măream,
Deși n'o întâlneam niciodată.

În flacăra ce ochii mi-o răsfrâng,
Nu vezi ne'nchipuită adorare?
Dă-mi mâinile și lasă-mă să plâng,
Mireasa mea de viață datătoare!...

I. U. SORICU

O AMINTIRE

M. BEZA

Într'un oraș ciudat copilărisem. Din trei părți înconjurat de întărituri ce ridicau spre cer turnuri și creste albe, aveam în față necunoscutul mării. Hoinărind la țărături, dealungul prundului sunător, unde alge se lăsau și scoici și petricele cu strălucirea nestimatelor, deseori rămâneam cu ochii duși la năvile ce se apropiau. Unele doar cât apăreau în larg; erau poate vedenii de corăbii înecate: aci le zăria și aci se făceau nevăzute. Pânze numeroase băteau ca niște aripi; se împurpurau în asfințite; apoi încet-încet cu toatele pieriau, și numai lumini deslușiam: roșii, galbene, verzi, mișcând, urmărindu-se pe întunec.

Dintr'acolo pătrunse într'o noapte și un țipăt, al cărui neașteptat răsnet ne ținu zile și zile sub înfiorarea lui. Oare ce fusese? Și ce însemnătate să fi avut? Spuneau mulți, că din fundul apelor eșise glasul; alții, că un înger ar fi trecut deasupra orașului, aruncând din trimiță prevestiri ce aveau curând să se împlinească.

Și astfel eră de-ajuns un semn, o întâmplare cât de mică, pentru a se răscoli profețiile; se deșteptau poveștile adormite, în stoluri fantastice lunecau prin largul orașului, care trăia mai mult din trecut, din urmele ce-i lăsase vremea.

Ici-colo stăruiau fântâni vechi de marmoră, fără apă, în sculpturi de slove necunoscute; lespezi funerare pe alocuri; porți și muri de case ce nu mai erau, cu vre-un smochin deasupra lor. Anume străzi, de cum înaintai, se pierdeau într'o cotire nesfârșită de uliți, unde noaptea se auzeau adesea clarinete și tobe sunând la olaltă, dar acum în amiază-mare stăpâneam o liniște adâncă. Deoparte și de alta, numai cafasuri mute, fără pic de mișcare, parcă ar fi rămas împietrite sub o vrajă. Rar câte o poartă își prelungea țipătul deschizându-se și eșiau femei acoperite cu văluri; iar bărbați, mai deloc.

Ei își țineau dughenile în alte părți, — mici dugheni ca niște cutii; și ce de lucruri înlăuntru: mățanii de ambră, ciubucuri lungi, ibricuri, tase de alamă aromate, sticlute cu uleiuri mirositoare, talismanuri; și toate se grămădeau în jurul unor locașuri de închinare osebite, cari fuseseră cândva biserici și purtau încă vechile numiri.

Spre unul din aceste locașuri colindă mai ales gândurile. Și parcă ar fi astăzi. De departe îi zăresc cupola, asupra căreia o jumătate-lună de aur strălucește, și când ne luăm de-acasă împreună cu alți băeți, pe neașteptate ne pomenim în curte-ai largă. E aci o fântână de piatră ca un chioșc și cu nouă guri, alături doi platani iar la stânga, mai deoparte, se înalță minaretul. Sub porticul întins ne jucăm noi, și numai gla-

surile și pașii noștri pe dale se aud, că ne speriem noi înșine adesea de răsunetele ce stârnim. În răstimpuri, oprindu-ne, se lămurește fâlfăitul porumbeilor împrejur — atât e de mare liniștea. Tace fântâna; și horbotele de umbră ale platanilor stau neclintite la soare, până când de pe înaltul minaretului străbate prelung în tot cuprinsul:

„La-illah-illah-Llaaah...”

Atunci o zvoană se pornește. Fântâna își deschide cele nouă guri. Și oameni în fel și fel de straie se ivesc, trec pe sub poartă înlăuntru și îngenunchiază, clătănându-se, lipindu-și fruntea de pământ, și din urmă alții pășesc încet; covoarele de jos înneacă și cel mai ușor zgomot, încât ne uităm nedumeriți: sunt ființe aievea ori o lume de fantome?! Și după-ce se retrag — nu știu cum, dar nu mai alergăm, ne strângem pâlci în tăcere, căutând pe ferești spre locurile de unde pleaseră. În fund, pe o pânză întunecoasă, niște litere mari de argint îs trase, la dreapta un amvon de abanos bătut cu fildeș din bolți ale căror umbre mai grele apasă cu apropierea nopții, între două șiruri de coloane, policandre atârână:

— Stâlpii ceia, grăește unul, lăcrimează de sărbători...

— Da, lăcrimează. Și noaptea se aprind dela sine luminile.

— Vezi, când fu orașul cucerit și ostașii pătruseră călări aci, trei preoți slujiau în altar, și preoții... așa... ca năluci pieriră dinaintea lor; dar noaptea ies și până către zori apoi se roagă...

Una după alta cresc legendele, ne învâluie împreună cu taina înserării. La un timp, însă, deodată ne întorcem capetele: de colo vine iar cunoscuta arătare; se furișează pe ușa minaretului — așteptăm noi câtva, și iată-l sus, cu o mână la ureche și ochii spre cer:

„La-illah-illah-Llaaah...”

Cântecul acesta, dar mai ales omul... Cine eră? De unde venise? Îl credeam un vrăjitor. Și de câteori nu-l visasem: în turban verde, obrazul brun și bărbos, giubeaua de zăpadă atârânănd pe trupu-i lung; ba încă ținând în mână stângă un ghioc enorm și în dreapta un satâr, cum văzusem pe alți cântăreți de seama lui. Erau nopți apoi, când pe terasa rotundă a minaretului se aprindeau candelile în multe culori și din cununa de lumini apărea el, desprins oarecum de lume, în vecinătatea stelelor:

„La-illah-illah-Llaaah...”

Și repetă de mai multeori cuvintele, sfârșind prin câteva note ce întârziu lungi pe sus și al căror fior și azi îl simt: „Ia-huuu... Ia-huuu...”

Aproape de moschee izbucni odată un foc. De unde și cum se ivise în puterea nopții, cine putea să știe?! Văzduhul se înroși tot, răsfrângând văpăile, cari — lucru de minune, săriau peste unele zidiri, ocolindu-le, pe când altele din preajmă se mistuiau cu vuete.

Doar târziu, prin vulvoarea mai potolită, se văzură niște porumbei de aur; unde se puneau porumbeii, focul nu se atingea. Și zburară ei și se rotiră de câteva ori, așezându-se pe cupola ce purtase odată crucea. Minaretul singur luă foc: întâi vârful de tuciu și pe urmă și scara dinlăuntru. Și ardea ca o torță uriașă. Atunci, înaintea lumii îngrozite, unde se arată sus, în locul obicinuit, omul cu turban! Și cât glas aveă, câtă încredere și tărie, toate le puse într'o chemare ce-i fuse și ruptă pe buze:

„La-illah...”

Atât. Și nu-l mai deosebiram. Se pierdă între flăcări, și pierdut a rămas — și el și cântecul său.

Codrului de lângă moară.

A. C. Calotescu-Neicu.

Noroc bun, frate Codrule! E atâta vreme de când nu ne-am mai văzut! Astăzi par'că nu mă mai cunoști... și totuș... am trăit așa de bine odinioară.

Îți mai aduci aminte? Un copilăș zburdalnic, cu ochii căprui și cu părul curgându-i în valuri negre, ca făciunile, pe umeri, venia adeseori la tine: primăvara să prindă fluterei și să culeagă floricele; vara să se tolănească pe covorul de iarbă verde, la umbra deasă și s'adoarmă fermecat de ciripitul păsărelelor.

De cum ne-am văzut, noi ne-am fost dragi și mai târziu dragostea ni s'a schimbat în frăție!

Îți mai reamintești de jurământul nostru?

Într'un amurg de Maiu, rătăcisem pe potecile tale; și am strigat atunci din tot pieptul meu de copil:

— Jurăm... și ecoul tău mi-a răspuns, de răsunau văile... *Jurăm... — Să fim frați... să fim frați... — Până la moarte... Până la moarte...*

De atunci am fost nedespărțiți.

Primăvara și vara ne vedeam mai în toate zilele, toamna mai rar și iarna aproape deloc.

Primăvara și vara tu erai vesel. Frunze verzi îți acopereau ramurile — brațele tale — floricele te amețiau cu parfumul lor și mii și mii de păsărele te fermecau cu melodiile frumoase.

Toamna te găsim abătut, trist și cu tristeța ta simțiam că m'apucă și pe mine jalea grea. Nu mai erau acum floricele, cântăreții se duceau acum rânduri, rânduri și frunzele acum ruginii se desprindeau una câte una, se învârtiau câteva clipe prin aer și apoi cădeau la pământ, părăsindu-te pentru totdeauna. Tu rămâneai pustiu și adeseori vântul șuera în voie, izbind și frângându-ți crengile despuiate.

Iarna nu puteam să viu să te văd. Dar când au-

ziam crivățul vâjâind cu mânie în hornul casei, mă gândiam la tine și șoptiam rugăciuni, să se ducă iarna mai degrabă.

Și iarna trece, vânt de primăvară alungă zăpada de pe coaste, și când veniă Mărțișor cu soare cald, cu rândunele și cu ghiociei, mă furișam și eu de-acasă și alergam la tine.

Veniă primăvara și noi începeam iarăș vieța de mai nainte.

Și eră atâta fericire!

Așa am petrecut un șir de ani, până ce într'o dimineață de Septemvrie mie mi-au tăiat pletele, m'au îmbrăcat în niște haine negre, strâmte, m'au încălțat cu ghete nouă și m'au luat de m'au dus departe, departe, la învățătură.

De atunci ne-au despărțit. De ce nu m'au lăsat în pace? Mă simțiam așa de bine lângă tine!

M'au luat și m'au dus... departe la oraș. Și atunci am înțeles pentru întâia dată, că 'n vieța aceasta nu sunt numai bucurii, nu este numai surâs; ci mai sunt și zile de mâhnire, mai sunt și lacrimi.

Și multe zile de tristețe am mai petrecut de-a-tunci!... Și multe lacrimi am mai vărsat, măi frate! Și au trecut zile și s'au dus multe primăveri, fără ca noi să ne mai vedem, fără să mai știm unul de altul.

După atâta amar de ani, pe tine te gădesc tot cum te-am lăsat, ba încă și mai în putere, căci lăstăreii de odinioară, astăzi sunt copaci voinici și frumoși! Numai eu... eu nu mai sunt același! Copilașul zburdalnic de altădată, cum s'a schimbat mult, frate! Printre pletele-i negre, ca tăciunele, de odinioară, acum au început să se ivească fire argintii, și pe când tu urci, pe scara vieții, cu pași voinici; *el*, cu pași șovăitori, a început să coboare. Ce vrei? Vremea e stăpână!

Tu duci mereu aceeaș vieță: iarna pustii și bătut de zile grele, primăvara cu voie bună, cu cântece și cu flori.

Iarna semeni c'un unchiaș împovorat de ani și trecut prin multe năcazuri; iar primăvara te schimbi într'un flăcău voinic și frumos, într'un flăcău plin de putere și cu drag de vieță!

Iarna îmbătrânești, iar primăvara, odată cu ivirea mugurilor, odată cu reîntoarcerea pribegelor rândunele, te reîntorci și tu spre tinerețe!

Câtă deosebire e astăzi între noi!

Și cum te privesc acum, gândurile mă fură și ducându-mă, departe, departe, spre zilele de odinioară, fără să vreau mă trezesc întrebându-mă:

— De ce nu pot să întineresc și eu ca tine?

— De ce nu pot să mai fiu: ce am fost odată?!

PAȘA DELA IANINA

Ianina, cucerită de curând de Greci, a fost pe la sfârșitul secolului XVIII și începutul secolului XIX reședința lui Ali Pașa, cunoscut prin romanul „Contele de Monte Cristo“ al lui Alexandru Dumas.

În realitate acest Beiu de Tepelena eră cu totul altfel, decum l-a descris romancierul francez. Pe când Dumas l-a făcut un martir, toți câți l-au cunoscut mai de-aproape, îl arată ca un bandit crud și sânger. Ali stă în „vechiul seraiu“, — așa îi ziceau citadelei, ce se află pe o înălțime în partea de miazăzi a orașului, — înconjurat de o gardă de corp de treizeci de mii de oameni, pe cari îi știa pe toți pe nume și exercită o putere despotică și necontestată asupra întregii Albanii, Macedoniei, Epirului, Iliriei, etc.

Minunata sa memorie, care îi permite să ție minte numele și fizionomia tuturor soldaților săi, îi prinse bine și la exercitarea îngrozitoarelor sale planuri de răzbunare.

Prin 1878, un Albanez ucisese într'o ceartă pe un văr al pașei. Ali pașa puse îndată să arunce pe nevasta și copiii ucigașului, pradă tigrilor săi, chiar sub ochii nenorocitului, iar pe ucigaș l-a ars de viu.

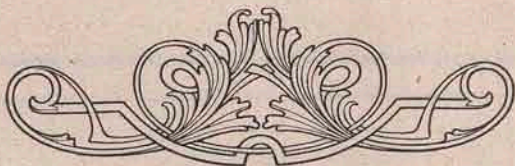
Cu atât nu s'a mulțumit însă neomenosul despot.

La vre-o 24 de ani după aceasta a momit în țară, cu fel de fel de făgădueli pe un frate al victimei sale, care trăia într'o izulă, și după ce bietul om, care n'avea nici o vină, a dat în cursă, a pus de l-a legat de cozile a patru cai, cari l-au făcut bucăți.

Despre o altă nelegiuire a pașei ne-a povestit generalul francez Destrées. Acest general a fost trimis la 1812 de cătră Napoleon I, în misiune secretă pe lângă Ali, care îl primi foarte bine. Într'o zi pașa, contrar obiceiului său, duse pe Destrées în haremul său și îi arătă toate femeile sale. După vizită Ali întrebă pe Francez, care femeie i-a plăcut mai mult. Fără să bănuiască ceva, generalul numi pe o sclavă, a cărei frumsețe l-a izbit mai mult. În urmă Ali puse să se servească o masă delicioasă. La masă întrebă pe Destrées dacă ar vrea să vadă pe femeia, care i-a plăcut atât de mult. Destrées răspunse că da. În clipa aceasta la un semn al lui Ali, se ridică o perdea și pe un fel de podeală apărură un eunuc, care ținea în mână capul tăiat al nenorocitei slave.

La vederea ei pașa se porni pe un răs cu hohote, iar Destrées fugi îngrozit, amenințând pe crudul albanez cu răzbunarea lui Napoleon. Pașaua nu se sinchisi însă, căci eră exact de bine informat despre cele ce se petreceau în Europa, așa că știa că steaua lui Napoleon eră în declin...

Povestea.

EDITURA „LIBRĂRIEI Dr. S. BORNEMISA“

CETIȚI TOȚI:

- I. Agârbiceanu*: Schițe și povestiri 2—
A. Ciura: Amintiri, schițe și nuvele 1-60
Gh. Stoica: Alte vremuri, schițe și nuvele 2—
V. Eftimiu: Poemele singurătății, poezii 2—
L. Rebreanu: Frământări, nuvele 1-50
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi 1-60
I. Dragoslav: Volintirii, schițe și povestiri 1-80
A. Fogazzaro: Misterul poetului, roman 1-80
St. Lăzăr: Floarea Betulei, roman 1-80
A. France: Crima lui Sylvestre Bonnard, rom. 1-80
G. Biedenkapp: Ce povestesc eu copilului meu 0-80
S. Lagerlöff: Marama Sfintei Veronica 0-60
A. Hamat: Noua lege militară 2—
E. Borcea: Versuri flușurate 0-60
H. P. Petrescu: Văduvoara și alte 6 monoloage 1—
V. Stoica: Scrisori, piesă trad. 0-30
E. Suciu: Țiganul în căruță, dialog 0-30
E. Suciu: Sara pe uliță, tablou 0-20
G. Todică: Zări din univers 0-30
 * * * Bălăilor și Tămâița, povești 0-50
I. Dragoslav: Volintirii, povestire 0-30
I. Dragoslav: Împăratul Bogojină, poveste 0-30
I. Dragoslav: Codreanu, povestire 0-30
I. Dragoslav: Povești de sărbători 0-30
I. Pălici: Sticla din urmă, comedie trad. 0-30
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii pop. 0-60
S. Bornemisa: Musca, Nasul, Întâia scrisoare
 de dragoste. Trei monoloage trad. 0-50

Pentru porto să se țină deosebit 10—30 fl.

A se cere dela:

„LIBRĂRIA Dr. S. BORNEMISA“ în ORĂȘTIE (Szászváros).

DE-ALE NOASTRE...

„DOMNUL NOTAR“, dramă în trei
 acte din viața ardelenescă, de
Oct. Goga. Prețul cor. 2—

„ARHANGHELII“, roman din viața
 Românilor Ardeleni, de *Ioan*
Agârbiceanu. Prețul cor. 3—

„SIMEON BALINT, viața și lup-
 tele lui în anii 1848—1849“,
 Prețul cor. 1-50

„TRECUTUL ROMÂNILOR de pe
 pământul crăiesc“. Pr. cor. 4—

Să află de vânzare la

„Librăria Dr. S. Bornemisa“ în Orăștie (Szászváros).

Pentru porto să se trimită deose-
 bit 10—30 fil. de fiecare bucată.

CETIȚI TOȚI:

„Ștefan-cel-Mare și Turcii“, de *Ioan*
Ursu. Prețul cor. 4—

„Ce ne învață cariera lui *A. Vlaicu*“,
 de *N. Iorga*. Prețul cor. 0-15

„Orfanii neamului“ roman naționalist,
 de *Rădulescu-Niger*. cor. 4—

„Dreptate“, nuvele, de *Al. Vlăhuța*.
 Prețul cor. 2—

„Fire de tort“, poezii de *G. Coșbuc*.
 Ed. nouă și adăugită. cor. 3—

„Privești Dobrogene“, de *Mih. Sa-*
doveanu. Prețul cor. 2—

„Strigăt de alarmă“ nuvele, de *Mau-*
passant. Prețul cor. 0-30

Să pot căpăta la

„Librăria Dr. S. Bornemisa“ în Orăștie (Szászváros).

Pentru porto să se trimită deose-
 bit 10—30 fil. de fiecare bucată.

Colecțiile „Cosinzenii“

de pe anul I., II. și III. se pot
 comanda dela administrația
 revistei, pentru suma de 27 cor.

Abonații noștri noi, cari doresc să
 aibă revista noastră dela început,
 le capătă toate trei colecțiile pen-
 tru suma de numai 20 coroane.

SCOARȚE pentru „COSINZEANA“:

Abonații noștri cari
 doresc să aibă scoarțe pentru re-
 vistă pe anul 1913, sunt rugați să
 binevoiască a ne trimite suma de
 cor. 2-20. Scoarțele se expediază
 îndată după primirea banilor. □ □